

Sovint s'utilitza l'anàlisi del passat de la ciutat per certar causes de les desgràcies que succeïren al present o per argumentar possibles reivindicacions; també sovint, potser massa vegades, ens re- tornem analitzant les nostres glòries passades com un record gloriós que voldríem es tornés a repetir, però cal veure al moment si esdevindrà al futur.

Sovint s'utilitza l'anàlisi del passat de la ciutat per certar causes de les desgràcies que succeïren al present o per argumentar possibles reivindicacions; també sovint, potser massa vegades, ens re- tornem analitzant les nostres glòries passades com un record gloriós que voldríem es tornés a repetir, però cal veure al moment si esdevindrà al futur.

Però no voldria centrar-me en aquesta petita reflexió en faltar-hi històric: són crear algunes lles que han condicionat la situació actual de la ciutat per intentar donar uns possibles solucions que hi són en la ment de molts, que avui estan de moda, però que passen els anys i no s'acaben de notar a terme.

La ciutat de Tortosa des del seu naixement va viure en funció del riu que serví durant molts segles com una via de navegació entre l'interior de la Península i el mar; també el riu era un seriós obstacle natural i l'existència d'un pont de barques facilitava el seu creuament a l'abans de la ciutat. També el riu era una base econòmica pel sosteniment dels habitants de la ciutat i finalment aquest mateix riu servia com element defensiu dels seus habitants. La topografia del terreny on es desenvolupà pel la ciutat preservava de les inundacions provinents de les torres riuades.

[illegible]

Es al darrer terç del segle XIX que es produeixen uns canvis significatius que a la fi carrossegen la situació de la ciutat en tots els aspectes. Un d'efecte, van ser els anys de l'indemnitzament de les muntanyes de Guàrdia, que va provocar un posterior, encara que no immediat, desenvolupament urbà. El 7 d'octubre de 1870 comença la construcció d'una muralla nova, la muralla de Segura, fent desaparèixer la muralla de Sant Joan. El 19 de desembre de 1877, essent alcalde de la ciutat Teodoro González i Cabanue s'emendava la muralla interior del Rastre permetent la creació d'aquest barri, el 23 de gener de 1878 s'emendava la muralla de Perolins, el 26 d'agost de 1880 es reemplacen els fossats, el 26 d'agost de 1891 s'emendava els llatins del cost de nord de butanes de la mapia d'esta data i el 17 de desembre de 1891 s'acabava d'emendare la barbacana.

Van ser igualment els anys de l'arribada del ferrocarril després de lluitar la ciutat per a que fos modificat el traçat original que contemplava la línia directa Ulldecona-Amposta i l'edifici, amb una estació de 33 km.; i els de Tortosa, el trencament de Catalunya aleshores va ser decisiu. El 4 d'abril de 1957 arribava la primera locomotora procedent de Tàrragona, el 8 de maig s'inaugurava el tram fins a Tortosa i el 19 de desembre del mateix any arribava el ferrocarril des de València encara que es creava el punt de pujada de bagues lent i transbordament amb diligències. Finalment el 27 de juliol de 1962 acabaren les obres del pont del ferrocarril unint-se la línia.

També l'any 1882 es van adjudicar les obres del ferrocarril de la Val de Zafán fins a la Ripa que mai no arribaria a aquesta darrera ciutat. Van ser finalment els anys dels treballs d'abastament d'aigües de la Camamella (1671), de l'enfondeig d'importants actuacions urbanístiques, de la construcció dels nous ponts després de cremar-se el mill-lenarri pont de barques, de la Ci de la Ci (1895) i el de l'Estat, que encara que van començar les obres abans, no s'acabaria fins el 1911.

Aquests van ser també els anys de la fi de la navegació pel l'Ebre i el conegut esmorrament del port. Entrada en servei dels ferrocarrils, tant el del litoral (1906) com el de Ross-Móra-Cap (1910) substituïren la secular forma de comunicació i transport. A més, en el referent es trobava la rivalitat provincial de 1835, que marginava a Tortosa en benefici de Tarragona, les conseqüències a la qual van anar menes poc a poc. El títol de les noves vies de comunicació va consolidar aquesta tendència, en el sentit que les comarques septentrionals de l'Ebre van decaure la seva relació amb Ross-Tortosa i l'alta de penetració del riu es va tancar en benefici del litoral. També cal dir que en aquesta època el municipi tortosí tenia un baix creixement natural de la seva població mentre que les altres ciutats, sobretot Tarragona, experimentaven un fort creixement fins perdre peu de vista.

Aquests carvais en les comunicacions, l'eroçament i fi de la navegació, feren perdre a la ciutat i de les seves tradicionals funcions i canviaren la seva estructura socio-econòmica. A més de per la major part dels oficials lligats al riu i a la navegació, els artesans tortosins no pogueren competir amb els productes industrials arribats per ferrocarril des de Barcelona. Mentre que el cap i casal desenvolupava un fort creixement basat en la revolució industrial les altres ciutats tradicionals de l'interior perden les seves funcions.¹⁰

De los demás ramos de riqueza del XIX, uno de los que más se afianzó fue la actividad social, mercantil y de molinos antracitas, bien comunicados con las zonas productoras del carbón. Ante estos aumentaron las bases de fomento económico comunal, que competaban con la Actividad Financiera local del Banco de Toronto (entre 1850 y 1851). En general, durante la segunda mitad del siglo XIX las finanzas locales de los municipios de Ontario, al igual que las de los primeros municipios de los Estados Unidos, se convirtieron en corporación financiera pública, al igual que las de los municipios privados indios. Los corporales financieros (aunque más modestos) de los municipios de Ontario se convirtieron en la comercialización de los productos agrícolas (por ejemplo, el algodón), al administrarse de manera de producir un flujo constante (terrenos, fincas, fundaciones) o a cubrir la demanda de bienes de consumo del municipio. Los municipios de Ontario, al igual que los de los Estados Unidos, se convirtieron en la comercialización de los productos agrícolas (por ejemplo, el algodón), al administrarse de manera de producir un flujo constante (terrenos, fincas, fundaciones) o a cubrir la demanda de bienes de consumo del municipio. Los municipios de Ontario, al igual que los de los Estados Unidos, se convirtieron en la comercialización de los productos agrícolas (por ejemplo, el algodón), al administrarse de manera de producir un flujo constante (terrenos, fincas, fundaciones) o a cubrir la demanda de bienes de consumo del municipio.

[illegible]

el projecte de polígon industrial de Camp-amó, que en una primera fase volia estimular la implantació d'indústries químiques de la fusta i del sector alimentari i per a una segona fase es preveia la creació d'indústries derivades de l'agricultura. La coincidència amb la crisi econòmica, la no creixença de les expectatives inversores foranes i la manca d'iniciativa de la burgesia local van fer fracassar en bona mida aquestes expectatives. La ciutat de Torroja, mancada d'un procés d'urbanització industrial i, malgrat haver perdut una bona part de la seva importància com a centre comercial, esdevingué un nucli de serveis.

Pero la dicada del seixanta, prout preparat la fi del segle, presenta una nova plantejament sobre l'economia i mental general, que ben aprofitats, podrien significar una esperança de futur per al nostre territori. Avui per avui assistim a un rebuig del model industrialitzador que Catalunya a la meitat del segle XX i rebuig defensat a la meitat del segle XX. Per altra part la concentració i població del territori en zones poc macu-recuats ha provocat uns drets desiguals no solament territorials sinó també una manca de recursos hidràulics, energètics i d'altres. La mentalitat social que ha anat canviant en aquests darrers anys procou d'algunes de previsions de la nostra vida, un augment a pagar al teu en compte que, a més, a més de la qualitat de la vida, un augment amb una millor qualitat alimentària i assistencial ha provocat un augment en l'esperança de vida i que molts ciutadans paguen d'alta drecera mal que després coes que no ha pogut durar la seva vida activa.

Tots aquests factors fan que la nostra ciutat i totes les Terres de l'Ebre estiguin en una situació immillorable per poder participar aquesta ocasió pel seu desenvolupament. Potser l'haurem perdut, altres ocasions ara li donen uns avantatges si es saben aprofitar. Aquesta ciutat disposa d'un patrimoni històric i arquitectònic immillorable i per altra part pot oferir encara uns recursos naturals que veigem com poden ser el riu i les Ports, una natura que completa aquesta oferta turística. Però hem de caure al parany d'intentar explotar un turisme com el de les dècades anteriors que sense planificació malmetéu paisatges i pobles i fins i tot oferir coses que no li em prenguem i això ho fa la seva pròpia crisi. El ciutadà europeu i també el del nostre país ja no solament vol viure i respectar l'entorn, vol conèixer les coses pròpies de cada zona i fins i tot conèixer els seus trets culturals.

La nostra història pot ajudar-nos a tornar a recuperar el temps perdut. Què podem oferir? I posem d'un circuit emmurallat encara que malgrès prou aptorable i així el visitant fent el seu recorregut quasi es pot desplaçar per altres temps: el castell de Sant Joan i tot el seu reconegut de muntanya des de les esplanades, el castell de Tenneses i els forns d'Orleans i del Bonet són llocs ideals pel passat i fins i tot es podrien aprofitar per fer espectacles de llum i so que en altres llocs d'Europa tant atreuen el turisme.

Per altra part disposem a la ciutat d'una sèrie d'edificis que són uns formosos exemples dels diferents estils arquitectònics. El convent de Santa Clara amb el seu claustre gòtic i amb els seus triforats oberta una peculiar bellesa i ens dona una sensació de tranquil·litat i relaxació. La ciutat un bon exemple del gòtic català és un altre focus d'atracció. Com també ho són els palaus reials.

Els Reials Col·legis, fundats per l'emperador Carles I per a l'educació dels fills dels moriscos i un dels pocs exemples d'arquitectura senyorialista, i el claustre del Col·legi de Sant Jaume i Sant Feliu ens ofereix una decoració escultòrica de singular bellesa.

La ciutat també disposa d'un bon conjunt d'edificis modernistes de fi de segle XIX o començaments del nostre segle. Les obres de Joan Alier i Pau Mirongiadó, públiques o privades, com el mas Tescanador o les cases Grego, Brunet, Mathieu, ens ofereixen una visió de la ciutat d'altres tems i per finalitzar el mateix bàis: Teodor González construït entre 1885 i 1892 per Joan Alier que dona una perfecta unió entre natura, pedra i rústega i aigua.

Tampoco dispare la clau d'una sèrie de barris arribats turístic com el case antic, el call jueu de Ferreries o l'Santa Clara i el Carrer de l'Estimable amb una bona oferta museística podrien fer que el turisme es convertís en una bona font d'ingressos.

La recuperació de la navegabilitat del riu en el seu aspecte lúdic i d'obrar per turisme s'acompanya amb la navegació pedrala al segle XIX transformant el seu aspecte i creant un circuit turístic amb aquells que s'organitzaven des de la segona meitat del segle XIX fins a l'actualitat. Aquestes embarcacions podrien ser de sol a la fi del dia. El risc pot consistir en el fet de creure's de tota els pobles ribereños des de Moguinsa fins al delta fins a un punt territorial, però, des de la molta agra.

LLUÍS MARGARIT I BARREGAT
Nascut a Tortosa el 1946
Llicenciat en Geografia i Història
Professor d'Història de l'època de Barroco de Tortosa

El Baix Ebre i Montsià. Geografia Comarcal de Catalunya G.E.C.
El Baix Ebre. Aparençament de Terresa
Professor fundador de noves aologies del Departament d'Ensenyament
L'ajut al meu autisme, ha donat valors de promoció a la ciutat i al país.
Terresa i el seu treball, "Els Piers".
En l'actualitat col·labora en el procés de consolidació de Terresa Ràpida

: biblioteca.tortosa.cat